

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Diplomski studij informacijskih znanosti, smjer bibliotekarstvo (izvanredno)

Gradska knjižnica Samobor: prikaz programa i usluga

Diplomski rad

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Barbarić

Studentica: Silvija Turk

Zagreb, 2019.

SADRŽAJ:

Sažetak.....	4
Abstract.....	4
1. Uvod.....	5
2. Narodna knjižnica i budućnost.....	6
3. Mogu li knjižnice pratiti nove trendove.....	13
4. Gradska knjižnica Samobor	Error! Bookmark not defined.
4.1.Financiranje.....	15
4.2. Usluge.....	17
4.2.1.Osobniknjižničar.....	18
4.2.2.Pomoć.....	18
4.2.3. Dostava knjiga u kuću.....	18
4.2.4. Traženje literature.....	19
4.2.5. E-građanin.....	19
4.3. Programi Gradske knjižnice Samobor.....	19
4.3.1 Volim hrvatski.....	20
4.3.2. Dan knjižnice.....	22
4.3.3. Noć knjige.....	22
4.3.4. Haiku susreti.....	24
4.3.5. Festival europske kratke priče.....	24
4.3.6. Dani kratkopričaša.....	24
4.3.7. Mjesec hrvatske knjige.....	26
4.3.8. Tjedan strane kulture.....	27
4.3.9. Haiku natječaj.....	28
4.3.10. Kreativni ponedjeljak.....	29

5. Posebne usluge.....	30
6. Zaključak.....	34
7. Literatura.....	35

Sažetak

U radu je prikazan teorijski okvir za oblikovanje i organizaciju knjižničnih usluga i programa za korisnike u narodnim knjižnicama. Primjer programa i usluga narodne knjižnice prikazan je kroz rad Gradske knjižnice Samobor i organizacije usluga i programa na Odjelu za odrasle. Uz prikaz financijskog okvira u kojem djeluje knjižnica, prikazana je i suradnja knjižnice sa ostalim čimbenicima društvenog i kulturnog života grada i njen doprinos u kulturnoj ponudi kroz programe i usluge koje nudi.

Ključne riječi:

narodna knjižnica, korisnik, program, usluga, financiranje, središte zajednice

Abstract

The paper elaborates the theoretical frame for shaping and organizing library services and programmes for its customers (users). The example of programs and services in the public library is shown through the organization of services and programmes of the Samobor city library. The financial frame, in which the library functions, is also shown as also the collaboration with other members of social and cultural community in the city and also its contribution to city's cultural offer.

Key words:

public library, user (customer), programme, service, budget, community center

1. Uvod

Ovaj rad prikazuje djelovanje Gradske knjižnice Samobor u teorijskom okviru i u preporukama iz smjernica za narodne knjižnice u organizaciji usluga i programa za korisnike. U drugom poglavlju prikazuju se zadaće knjižnice u i njihov značaj za zajednicu i društvo. Fokus je usmjeren prema smjernicama koje se odnose na korisnike i organizaciju programa. Također se spominju i preporučene analize i njihove metode u otkrivanju smjera u kojem bi se narodna knjižnica trebala razvijati. U trećem poglavlju govori se o značaju knjižnice za korisnike i za društvo u cjelini. Spominju se i nazivi kao što su dnevni boravak i središte zajednice što upućuje na to kako bi se korisnici trebali osjećati u narodnoj knjižnici.

U četvrtom poglavlju predstavlja se Gradska knjižnica Samobor, u brojkama, a kasnije se u narednim poglavljima detaljnije opisuju usluge i programi koji se provode u skladu sa smjernicama predstavljenim u drugom i trećem poglavlju. Usluge koje knjižnica pruža, predstavljene su u potpoglavlju 4.2., u poglavlju 4.3. govori se o programima koji se odvijaju u knjižnici, a navedeni su po kronološkom održavanju. Peto poglavlje sadrži prikaz posebnih programa koji su organizirani i prikazuju djelovanje knjižnice izvan zidova same ustanove.

U zaključku se vraćamo izvornoj motivaciji koja se prožima od početka rada, a to su korisnici i njihovo zadovoljstvo radom i utjecajem knjižnice.

2. Narodna knjižnica

U IFLA-inom i UNESCO-ovom Manifestu za narodne knjižnice stoji tvrdnja da su sloboda, napredak i razvitak društva i pojedinca, temeljne ljudske vrijednosti. Iste se mogu ostvariti ako su pojedinci uključeni u društvu i zajednici, te tako aktivno sudjeluju u ostvarivanju svojih demokratskih prava. Pravo na slobodno obrazovanje i neograničen pristup znanju, misli, kulturi i informaciji.¹ U lokalnim zajednicama su narodne knjižnice pristup znanju i mjesto koje osigurava osnovne uvjete za cijelo životno učenje, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina. Kako IFLA i UNESCO vjeruju i promiču da je narodna knjižnica vitalna snaga u obrazovanju, kulturi i informiranosti, te bitan čimbenik u očuvanju mira i duhovnog blagostanja muškaraca i žena, potiču se nacionalne i mjesne vlade da podupiru i djelatno rade na razvitku narodnih knjižnica.²

Prema Manifestu zadaće narodne knjižnice vezane uz obavješćivanje, opismenjavanje, obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi u narodnoj knjižnici, a to su:

1. stvaranje i jačanje čitateljskih navika djece od rane dobi
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvitak
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanje umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija
6. osiguranje pristupa kulturnim izvedbama svih izvedbenih umjetnosti
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti
8. podupiranje usmene predaje
9. osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti u svojoj zajednici
10. pružanje primjerenih informacijskih usluga lokalnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama
11. olakšavanje razvitka informacijskih vještina i računalne pismenosti

¹ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 106.

² Isto.

12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenim svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.³

U idealnim uvjetima prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice, djelatnosti narodne knjižnice su pružanje usluge i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinaca i grupa. Također imaju važnu ulogu u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, omogućavajući pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja.⁴

Sve knjižnične službe moraju biti otvorene i dostupne svim građanima bez obzira na njihov spol, vjeru, obrazovanje i slično.

Narodna knjižnica ima važnu ulogu osiguravanja žarišta kulturnog i umjetničkog razvoja zajednice te pomaganja pri oblikovanju i održavanju kulturnog identiteta zajednice. To se može postići u suradnji s odgovarajućim lokalnim i regionalnim organizacijama, pružanjem prostora za kulturne aktivnosti, organiziranjem kulturnih programa i brigom da kulturni interesi budu zastupljeni u fondu knjižnice. Pri tome treba voditi računa o raznolikosti kultura u dotičnoj zajednici. Treba osigurati građu na jezicima koji se govore u lokalnoj zajednici i podupirati kulturne tradicije.⁵

Društvena uloga narodne knjižnice očituje se prostoru koji je javan i služi kao mjesto okupljanja.⁶ „Dnevna soba zajednice“ naziv je za to važno mjesto gdje se ljudi mogu sastajati.

Narodna knjižnica treba biti mjesto čuvanja kulturne tradicije lokalne zajednice. No, knjižnica treba biti i središte iz kojeg kultura i usluge knjižnice izlaze iz same zgrade i dolazi do onih koji do knjižnice nemaju.

Narodna knjižnica često ima status statične ustanove, mjesta gdje je tišina najvažnija, gdje nitko ni sa kim ne razgovara i surađuje, servisa za razmjenu i posudbu zabavnog štiva ili lektire. Mjesto u kojem je dosadno. Tako je doživljavaju mnogi, oni koji nedovoljno ili uopće ne koriste njene

³ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, str. 106.

⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15.

⁵ Isto, str. 20.

⁶ Isto, str. 21.

usluge. To su potencijalni korisnici knjižnice i nisu upoznati s činjenicom da je narodna knjižnica mnogo više od toga.

Ona je kreator kulturnog života u zajednici, mjesto sigurnosti za mnoge korisnike, a i one koji nisu korisnici. Mjesto gdje se novine mogu pročitati u miru, a i porazgovarati o gorućim političkim ili društvenim temama. Mjesto gdje se može pronaći literatura za rad, ali i mjesto gdje se pita kako pronaći neku ulicu, saznati koji je broj parcele neke kuće, pronaći i isprintati Vlasnički list ili potvrda za mirovinsko. U knjižnici se može naučiti poslati e-mail, otvoriti web stranica ili napisati životopis u svim formatima. Također se mogu saznati tajne recepta omiljenog kolača, naučiti sve o popularnoj glazbi i pristupiti usluzi E- građanin.

Često knjižnice nemaju jasan pogled na svoje aktivnosti i prioritete, a prema Peteru Brophyu su posljednjih godina postale zagovornici cjeloživotnog učenja. Najbolje što knjižnice svojim trudom dobivaju je da stavljaju korištenje informacija u kontekst svog rada, koristeći široko značenje termina „informacije“ tako da obuhvati i dijelove mašte – u okvirima potreba svojih lokalnih zajednica, tumačeći te potrebe u kontekstu međunarodnih, državnih, regionalnih i lokalnih prioriteta.⁷

Ostale ustanove u kulturi imaju obavezu koristiti angažiraniji marketing i promociju svojih programa jer sve ono što organiziraju mogu i naplatiti te na taj način povećati vlastite prihode. Usluge koje organiziraju knjižnice, osim onih materijalnih (kopiranje, skeniranje i slično), najčešće su besplatne za članove knjižnice, a često i za ostale.

Prihodi knjižnica u lokalnoj zajednici ovise o proračunu osnivača koji se razlikuju ovisno o „bogatstvu“ osnivača, naklonjenosti prema ustanovama u kulturi i mnogim drugim faktorima. Vlastiti prihodi u knjižnicama ostvaruju se najčešće samo iz članarina, zakasnina i ostalih manjih materijalnih usluga (kopiranje i slično). Knjižnice se suočavaju sa potrebom dokazivanja i opravdavanja svoje uloge u zajednici.

U svakoj lokalnoj zajednici, tj osnivaču narodne knjižnice, ista ima obavezu „opravdati“ svoj godišnji rad, a to se zadovoljava formom izvještaja.

⁷ Brophy, P. Biblioteka u dvadeset prvom veku. Nove usluge za informaciono doba. Beograd : Clio, 2005. Str. 47.

Od 1997. prema Zakonu o knjižnicama⁸ i Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu prikuplja statističke podatke o poslovanju svih vrsta knjižnica. Do usklađivanja statističkih podataka, a i radi dobrih preduvjeta za analizu kao i uspoređivanje, pokrenut je projekt Elektroničkog prikupljanja i obrade statističkih podataka. Na istom portalu sve vrste knjižnica unose svoje izvještaje o poslovanju koji se arhiviraju kako bi se, stvorila jedinstvena javno dostupna baza podataka gdje su svi podatci dostupni.⁹ Podaci se prikupljaju na godišnjoj razini, a kroz 6 glavnih skupina za koje se prikupljaju podaci odgovara se na ukupno 93 pitanja o općim podacima knjižnice, prostoru, pristupu i opremi knjižnice; knjižničnoj građi; financiranju i djelatnicima; korištenju i korisnicima te statističkim pokazateljima.¹⁰

Ovaj projekt uvelike olakšava pregled i usporedbu između samih knjižnica što vodi i otvorenoj konkurenciji, a samim time i poticajnijoj atmosferi kao i o promišljanju o marketinškoj strategiji knjižnice.

Prema Kovačević, narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj trebale bi se više baviti istraživanjem korisničkog mišljenja što bi knjižnicama pomoglo u sagledavanju svoga rada, ali i u unaprjeđenju knjižničnih usluga i privlačenju novih korisnika kao i pretvaranju ne-članova u članove knjižnice, članove koji bi knjižnici pomogli u njenom pozicioniranju u društvu.¹¹

Ono što je najvažnije je ustvari kako promovirati knjižničnu ulogu i pokazati što knjižnice mogu učiniti za svoje korisnike i društvo jer su knjižnice prečesto zaboravljene u zakonodavstvu, pa čak i institucionalnom planiranju, a posebice kada se stavljaju prioriteta u financiranje.¹²

Kako bi se knjižnice nametnule i pojačale svoju ulogu te samim time i poziciju prema onima koji stvaraju i provode zakone, knjižnice trebaju prestati biti samozatajne. Trebaju svim alatima pokazati svoje djelovanje i utjecaj na zajednicu i društvo u cjelini. Stručna knjižničarska zajednica treba bolje i češće komunicirati sa zakonodavnom vlašću.

⁸ Zakon o knjižnicama : pročišćeni tekst Zakona. Narodne novine [105/97](#), [05/98](#), [104/00](#), [87/08](#), [69/09](#). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/745/Zakon-o-knji%C5%BEnicama> (17.2.2019.)

⁹ Sustav statističkih podataka o knjižnicama 2018. //Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://hk.nsk.hr/> (20.1.2019.)

¹⁰ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: www.nsk.hr (17.2.2019.)

¹¹ Kovačević, J. Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017. Str. 76.

¹² Kovačević, str. 79.

U literaturi koja se bavi marketingom i menadžmentom u kulturi, za otkrivanje osnovnih sumnji i problema, preporučaju se analitički pristupi i nekoliko metoda analize koje u poslovnom svijetu nisu strane, naprotiv, one su neophodne za opstanak neke tvrtke i koliko god zahtijevale mnogo dodatnog rada i istraživanja izgledale grube, činjenica je da se vodeće osobe moraju suočiti sa istinom i stvarnim stanjem.

Saznati radite li nešto dobro ili loše možete tek kada to usporedite s nekim/nečim drugim, usporedivim. Naravno, u nekim situacijama spomenuta usporedba ne rezultira očekivanim učinkom.¹³

Nedostatak organiziranosti i mogućnosti planiranja zbog objektivnih vanjskih, no često i neobjektivnih utjecaja, dovodi do statusa quo i nepoduzimanja konkretnih koraka. Ostaje čekanje da se financijsko stanje računa nekim čudom popunjava, a kvaliteta usluge i prioriteti gube na važnosti.

Menadžeri mnogih vodećih tvrtki u svijetu, konzultantske tvrtke, kao i teoretičari iz područja menadžmenta i marketinga osmislili su u osnovi vrlo jednostavne „alate“ pomoću kojih je moguće, barem donekle, spoznati ono što se događa u okruženju i pokušati predvidjeti kako događaji i promjene izvan organizacije mogu utjecati na organizaciju.¹⁴

Da bi se korisne informacije iz okružja mogle sustavno i kvalitetno prikupljati, te na temelju njih donositi utemeljenje odluke, potrebno je koristiti smjernice i analize. Za tu svrhu još od 1980-ih godina postoji nekoliko različitih univerzalnih metoda i klasifikacija. Najčešće se spominje i koristi tzv. PEST¹⁵ analiza, odnosno analiza političkih, ekonomskih, društvenih i tehnoloških čimbenika iz okruženja. Ona predstavlja okvir za oblikovanje i kategoriziranje kako bi se menadžmentu pružio lakši uvid u problematiku.¹⁶

Varijacija PEST analiza ima raznih, nekih kojima su dodani još neki aspekti, no generalno je to jednostavna i opća analiza koja daje općenite smjernice. No, uvidjeti okruženje i razumjeti njegov

¹³ Pavičić, J.; Alfirević, N.; Aleksić, Lj. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb : Masmedia, 2006. Str. 22.

¹⁴ Isto, str. 23.

¹⁵ PEST – politički (Political), ekonomski (Economic), društveni (Social), tehnološki (Technological)

¹⁶ Pavičić, J.; Alfirević, N.; Aleksić, Lj. Navedeno djelo, str. 24.

utjecaj na organizaciju je pola posla ako se ne uvidi stanje organizacije, ono što je na raspolaganju unutra.

Činjenica je da okruženje u pravilu ne možete mijenjati, a ono što je unutar vaše institucije – u pravilu – možete.¹⁷

Za detaljnu analizu preporuča se SWOT¹⁸ analiza koja je idealan alat za „dijagnosticiranje“ okruženja i organizacije jer analizira snagu, a i slabosti organizacije kao i vanjske utjecaje takozvane prilike i prijetnje.

Ova „klasična“ analiza obuhvaća proces analiziranja institucije i njezinog okruženja na način da se utvrđuju snage i slabosti koje institucija ima i može na njih utjecati te vanjske prilike i prijetnje s kojima se suočava u svom radu i mora ih uvažavati.¹⁹

Način kako provoditi SWOT analizu vrlo je logičan jer se sastoji od identificiranja spomenutih kategorija, njih posložiti u matricu, tako posložene prokomentirati i dalje djelovati. Uključivanje u taj proces zahtijeva odvažnost, odlučnost i organiziranost. Provođenje faza sastoji se od nekoliko razina, no jedna od prvih razina je osim one dogovorne, da se pokuša postaviti pitanje - za što - od svih mogućih aktivnosti/projekata/programa koji bi se mogli provesti u danom okruženju – promatrana organizacija ima dovoljno resursa i drugih potencijalnih kapaciteta (sposobnosti,/traženih svojstava).²⁰

Ovo je početak rješavanja problema koji je jako zahtjevan, a bez njega nema pomaka u smislu organizacije. Da bi knjižnice mogle postati ono što žele biti tj. promijeniti svoj status u društvu te se fokusirati na korisnike i njihove potrebe, kao i na ostale aspekte, ove su analize neophodne.

Prije osmišljavanja programa za korisnike, bilo bi poželjno uraditi analizu korisnika, a tek nakon toga predložiti programe. Analiza korisnika radi se kako bi se zadovoljile korisnikove želje i potrebe ali i da se upozna njihov način ponašanja, te se u skladu s time razviju odgovarajući programi te pri tome imati na umu da se korisnici i njihove navike mijenjaju.

¹⁷ Pavičić, J.; Alfirević, N.; Aleksić, Lj. Navedeno djelo, str. 34.

¹⁸ SWOT – snage (Strengths), slabosti (Weaknesses), prilike (Opportunities) i prijetnje (Threats)

¹⁹ Pavičić, J.; Alfirević, N.; Aleksić, Lj. Navedeno djelo, str. 34.

²⁰ Isto, str. 45.

Kako bi se što kvalitetnije istražili interesi i potrebe korisnika, osobito je važno obratiti pažnju o tri čimbenika:

1. raspoloživim resursima – financijskim, ljudskim, tehničkim
2. vremenu u kojem je potrebno provesti analizu kako bi njezini rezultati bili korisni i upotrebljivi
3. provedivost analize i/ili nekih njezinih elemenata u praksi.²¹

Po univerzalnom modelu provođenja analize korisnika prolazi se kroz četiri faze koje odgovaraju na pitanja „Kako?“ i „Što?“, a svaka faza zornije prikazuje sastavne elemente. U prvoj fazi je bitno razumjeti okruženje u kojem se nalazi korisnik kao i organizacija. To se okruženje sastoji od društvenog utjecaja (tradicija, običaji, kultura, vrijednosti, norme, ...), političkog utjecaja (odnos političkih snaga, politički utjecaji, lobiranje, grupe za pritisak, sindikati, ...), ekonomskog utjecaja (životni standard, nezaposlenost, ...) i ostalih utjecaja (više sila, elementarne nepogode, ratna opasnost...). U drugoj se fazi razmatraju sadašnji i/ili potencijalni korisnici na temelju segmentacije ukupne razmatrane populacije (tko jest, a tko bi mogao biti korisnik/kupac institucije, kome su potrebni proizvodi/usluge koje nudimo?). Treća faza utvrđuje potrebu i želju pojedinih grupa korisnika/kupaca (hijerarhija, hitnost, razina zadovoljenja, opravdanost, stavljanje u odnos prema mogućnostima...). Završna, četvrta faza sastoji se od analize ponašanja pojedinih grupa korisnika (motivacija, sudionici u donošenju odluka, (ne)zadovoljstvo, njihovi prijedlozi...).²²

Izvršenje gore navedenih koraka vodi k planskom osmišljavanju programa za korisnike u knjižnici, a tako i za one potencijalne, izvan zidova knjižnice.

Narodna knjižnica mora prihvatiti i primijeniti poslovne alate u svom djelovanju i ponašati se kao tvrtka koja želi najbolje za svoje kupce i spremna je reorganizirati se kako bi postigla svoj maksimum. Izazovi budućnosti neprestano traže više i bolje, uvijek su korak ispred i tjeraju one kojima je stalo, da uvijek daju najbolje od sebe za one zbog kojih postoje.

²¹ Pavičić, J.; Alfrević, N.; Aleksić, Lj. Navedeno djelo, str. 50.

²² Isto, str. 51.

3. Mogu li knjižnice pratiti nove trendove

Dostupnost informacija postala je, moglo bi se reći, ne više na dohvat ruke, već na potez prsta ekranom. Zadovoljavanje potreba za instant informacijom postaje trenutni cilj i što je najvažnije, on je ostvariv. Zadovoljstvo koje korisnik osjeća u knjižnici jer je tamo omogućeno ispunjenje svih njegovih potreba za informacijom, dobrim štivom, kulturnom događanju, zabavnom ili edukativnom radionicom i slično, trebalo bi biti primat u svakoj knjižnici.

U tehnološki naprednom okruženju, zahtjevi za opremanje knjižnice stalno vise u zraku.²³

Također stalno u zraku visi i proračun knjižnice koji onemogućuje skladan napredak u opremanju tehnologijom koja je potrebna da knjižnice postanu i budu ispred svog vremena.

Unatoč nedostacima i opremljenosti, u knjižnici ne nedostaje ideja. Osim svakodnevnih programa koji se odvijaju u knjižnici, također se mora imati na umu da knjižnični pult više ne može biti jedina točka susreta između korisnika i knjižničara. Osmišljavanje načina da susreti korisnik-knjižnica postanu dio društvenih događanja postaje najvažnija aktivnost.

Ti susreti se postižu boljom suradnjom i razmjenom programa između mnogih sudionika u kulturi jednog grada. To podrazumijeva dijeljenje ili ustupanje prostora, kako knjižničnih za potrebe raznih predavanja u organizaciji nekih udruga i slično, tako i drugih prostora kao npr. kino dvorana za potrebe knjižničnih programa, npr. koncerata u vrijeme Mjeseca knjige, Dana knjižnice ili Noći knjige.

Kultura i organizacija kulturnih programa, vrlo se često u lokalnoj vlasti, kao i financijerima, činila kao potrošač, tj. ono za što se traže financijska sredstva, a za uzvrat se ti ulozi ne povećaju u materijalnom smislu. No, ako stremimo društvu znanja, uključenim građanima u probleme zajednice, ne otuđenosti od drugih, uzajamnom razumijevanju i komunikaciji, dijeljenju ideja i druženju, knjižnice se same po sebi nameću kao idealno mjesto.

Gdje je god moguće, knjižnica treba biti otvorena za aktivnosti zajednice, na primjer, za skupove i izložbe, a u većim zgradama i za kazališne, glazbene, audio vizualne izvedbe. Dobro iskorištena

²³ Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. Str. 20.

narodna knjižnica znatno će pridonijeti životnosti gradske sredine i bit će važan obrazovni i društveni centar te mjesto sastajanja, naročito u rijetko naseljenim seoskim sredinama.²⁴

Mjesto socijalne uključenosti za sve građane. Potrebe korisnika na takvom mjestu uvijek su u prvom planu, a svaki prijedlog se razmatra i pokušava uvrstiti. Knjižnica tako postaje mjesto informacija, zabave, znanja i komunikacije. Ostvarivanje željenih usluga, poticanje kreativnosti, tolerancije i razumijevanja, zastupanje znanja i edukacije. Narodna knjižnica mora postati središte događanja u zajednici u kojoj djeluje, odnosno središte i znanja i zabave.

Za knjižnicu se često čuje naziv „dnevni boravak“ grada. Prostor gdje se korisnici osjećaju ugodno i na koje ne dolaze samo zamijeniti knjige, već se i zadržati neko vrijeme, saznati razne informacije, prokomentirati političke događaje i pročitati dnevnu štampu. Susresti se sa prijateljima, razmijeniti iskustva. Korisnici postaju aktivni i traže interakciju.

Svaka knjižnica treba baš to. Podrška korisnika na način da im je potrebna knjižnica kao i obrnuto, knjižnici su potrebni njeni korisnici. Osluškujući javnost, preciznije korisnike, djelatnost knjižnice postaje usklađivanje s potrebama korisnika.

Jedan od naziva koji bi najbolje opisao knjižnicu budućnosti kakva se očekuje da postane je „community center“ (centar ili središte zajednice).²⁵

U Danskoj postoji mrežna stranica, pokrenuta i financirana od strane Danske agencije za kulturu, pod nazivom „Model programmer“ kojoj je cilj prikupiti iskustva svih knjižnica u Danskoj koje su nedavno prošle značajne promjene prema poboljšanju usluga. Ta se unapređenja tiču promjene prostora u smislu proširenja i uređenja ili novootvorenih prostora. Cilj mrežne stranice je biti podrška u inspiraciji za promjenu. Ravnatelji svih knjižnica koje su se uključile u taj projekt su izdvojili „top 5“ funkcija nove knjižnice:

1. mogućnosti za neformalne susrete i društvenost za mnoge korisnike knjižnice
2. mogućnosti za provedbu programe edukacije
3. mogućnost da studenti studiraju (uče) sami ili u manjim grupama
4. mogućnost klasične posudbe
5. mogućnost odvijanja kulturne ponude

²⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice, str. 26.

²⁵ The Model Programmer. Dostupno na: <https://modelprogrammer.slks.dk/en/about-the-programme/intro/> (18.2.2019.)

4. Gradska knjižnica Samobor

Gradska knjižnica Samobor, knjižnica je kojoj je osnivač Grad Samobor. Knjižnica je nezaobilazna institucija u promicanju knjige i čitanja. Kao mjesni prilaz znanju, ova knjižnica je na usluzi građanima Grada Samobora i Grada Sv. Nedjelje i pripadajućim naseljima, ali i šire, omogućujući im neposredan pristup svim vrstama znanja i informacijama.

Gradska knjižnica Samobor prati trend u razvijanju usluga i organiziranja različitih vrsta programa i događanja koji su u skladu sa poslanjem i djelatnostima narodne knjižnice prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice.²⁶

Knjižnica posjeduje 91.027 jedinicu knjižne građe, 5.944 ne knjižne građe, pretplaćena je na 71 naslov časopisa i novina te redovito nabavlja sve vrste građe.²⁷

Djeluje na dvije lokacije: Odjel za odrasle, Zavičajna zbirka, i Odjel za djecu i mlade.

Nalazi se na prostoru od 600 m², ima 7.514 članova, broj zabilježenih posjeta 44.805, cirkulacija građe 178.191 jedinica građe (knjižna i ne knjižna). Radno vrijeme za korisnike je 64 sata tjedno, postoji 5 jedinica za pristup internetu, 10 mjesta za čitanje dnevnog tiska, 10 mjesta za učenje.

Knjižnica se nalazi u sustavu gradske riznice, a web stranica knjižnice nalazi se pod portalom grada Samobora²⁸ što je bilo dogovorno u sklopu gradskog projekta brendiranja.

Na web stranici korisnici mogu pronaći usluge produživanja knjiga, pregledavanja kataloga, čitanja i pregledavanja digitaliziranih novina, pronaći službene dokumente vezane uz knjižnicu, pročitati sve brojeve knjižničnih novina i saznati novosti o događanjima u knjižnici. Knjižnica sa korisnicima komunicira i preko društvenih veza preko Facebook stranice koja broji 2568 pratitelja i vrlo veliku aktivnost u komunikaciji.²⁹

²⁶ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

²⁷ Izvještaj o radu za 2017. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/odjel-za-odrasle-c72> (18.2.2019.)

²⁸ Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica> (18.2.2019.)

²⁹ Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-Samobor-449522340606/?ref=bookmarks> (18.2.2019.)

4.1. Financiranje

Knjižnice su financijski ovisne ustanove, ovise o mnogim proračunima, čak i nekoliko izvora prihoda. To su najčešće proračuni lokalne vlasti tj. osnivača, županijski proračun na koji se javlja isključivo sa određenim projektom/programom, proračun ministarstva kulture koji također podupiru određene projekte/programe i poneke donacije. Postoje mnogi natječaji, raznih zaklada i fondova, pomoću kojih je moguće značajno popuniti financijsko stanje. Planiranje proračuna, sa svim svojim stavkama, prilično je odgovoran i dugotrajan proces u kojem sudjeluje nekoliko ljudi. Planirati prihode znači odrediti koji programi i projekti „zaslužuju“ financijsku potporu ustanove, a za koje nema sredstava. I unatoč dobro napravljenoj analizi korisnika i njihovih potreba, zasigurno neće uvijek biti dovoljno sredstava za sve.

Osnivač osigurava financijske prihode u iznosu od cca 83%, a ostatak knjižnica prihoduje osiguranjem sredstava od raznih natječaja i donacija.³⁰

Na natječaje za posebne programe knjižnica se javlja Ministarstvu kulture, Zagrebačkoj županiji, bankama i raznim organizacijama. Knjižnica također prima i donacije od nekih tvrtki i pojedinaca ako je za takvu vrstu pomoći netko zainteresiran.

Gradska knjižnica Samobor je za svoje posebne programe u 2017. godini utrošila ukupno 102.787,00 kuna od kojih je 52.500,00 kn osigurao Osnivač (Grad Samobor), a ostalo je osigurano od ostvarenih prava preko natječaja i donacija. Za potrebe nabave knjiga i opreme uz prihod Osnivača, značajan prihod u postotku od 50% je ostvaren od Ministarstva kulture i prihoda od Zagrebačke županije.

Prema Zakonu o knjižnica (Narodne novine [105/97](#), [05/98](#), [104/00](#), [87/08](#), [69/09](#)) piše sljedeće:

„Zadaća knjižnica je da u ostvarivanju javne službe nastoje zadovoljiti obrazovne, kulturne i informacijske potrebe svih građana na području svog djelovanja te da promiču čitanje i druge kulturne aktivnosti u cilju unapređivanja ukupnog kulturnog života u zajednici.“³¹

³⁰ Grad Samobor. Proračun Gradske knjižnice Samobor za 2017. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/dokumenti?catId=206> ; file:///F:/2017_12_realizacija_gks_11010.pdf (22.1.2019.)

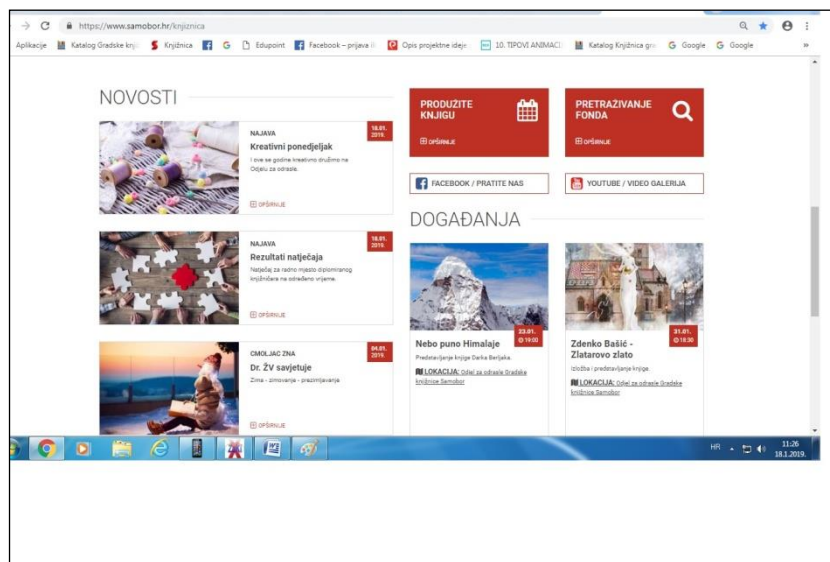
³¹ Zakon o knjižnicama : pročišćeni tekst Zakona. Narodne novine [105/97](#), [05/98](#), [104/00](#), [87/08](#), [69/09](#). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/745/Zakon-o-knji%C5%BEnicama> (17.2.2019.)

Usluge i programi koje Gradska knjižnica Samobor nudi i organizira biti će predstavljene u sljedećim poglavljima navedeni kronološki kako se odvijaju tijekom godine. Prvo će biti navedeni oni koji se odvijaju periodično svakog dana, tjedna ili mjeseca, a nakon toga oni koji se povremeno ili samo jednom kroz godinu događaju u knjižnici.

4.2. Usluge

Osim uobičajenih knjižničnih usluga i pravila kao što su: upis u knjižnicu kojim se postaje članom knjižnice i pri čemu se dobiva članska iskaznica koja se može koristiti na oba odjela, članarina vrijedi godinu dana od dana upisa, član može posuditi 6 knjiga na 30 dana, član može rezervirati knjigu uz naplatu usluge 3,00 kn po knjizi, rok posudbe u dogovoru s knjižničarom može se produžiti, ne produžuje se rok posudbe rezerviranim knjigama i lektiri, za prekoračenje roka posudbe naplaćuje se zakasnina od 1,00 kn po knjizi po danu, usluga pretraživanja interneta prvih pola sata je besplatna, ispis 1,00 kn po stranici, usluga fotokopiranja naplaćuje se 1,00 kn po stranici A4 i 2,00 kn po stranici A3 formata, Gradska knjižnica Samobor nudi još usluga koje su opisane u daljnjem tekstu.

Korisnicima je također omogućen pristup službama i uslugama preko web stranice knjižnice gdje im se omogućuje produženje knjiga i pregledavanje fonda.³² (Vidi Sliku 1)

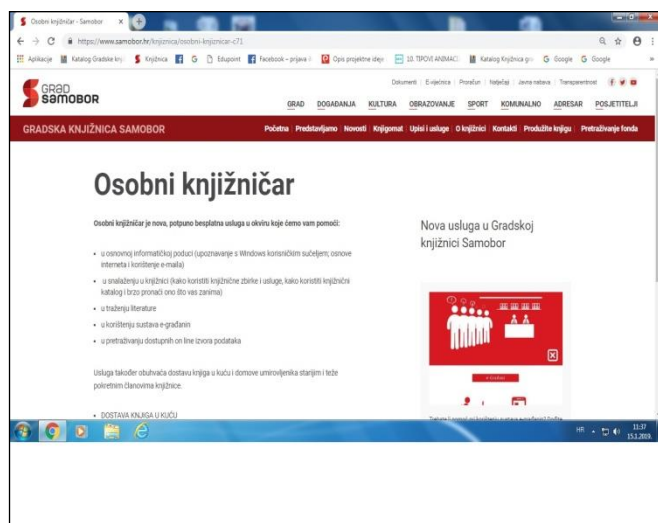
Slika 1. Gradska knjižnica Samobor - WEB stranica

³² Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica> (18.1.2019.)

Društvene mreže i profili knjižnice omogućavaju korisnicima slanje poruka i komunikaciju sa knjižničarima o stanju fonda, produženje knjiga, razna pitanja o organizaciji programa i sudjelovanju na istima i tako dalje.

4.2.1. Osobni knjižničar

Osobni knjižničar je potpuno besplatna usluga u okviru koje se korisnicima pomaže oko zadovoljavanja nekih potreba u knjižnici ali i izvan nje. (Vidi Sliku 2)

Slika 2. Osobni knjižničar

4.2.2. Pomoć u osnovnoj informatičkoj poduci

Korisnicima se pruža **pomoć u osnovnoj informatičkoj poduci** (upoznavanje s Windows korisničkim sučeljem; osnove interneta i korištenje e-maila), u snalaženju u knjižnici (kako koristiti knjižnične zbirke i usluge, kako koristiti knjižnični katalog i brzo pronaći literaturu), u pretraživanju dostupnih on line izvora podataka. (Vidi Sliku 1.)

4.2.3. Dostava knjiga u kuću i domove

Usluga također obuhvaća **dostavu knjiga u kuću i domove** umirovljenika starijim i teže pokretnim članovima knjižnice. Usluga je uvedena iz potrebe i želje da se dugogodišnjim korisnicima, koji nisu u mogućnosti, a radi bolesti ili opravdanih spriječenosti, dolaziti u knjižnicu i odabirati ono što vole, omogući dostava knjiga na njihov kućni prag. Uslugu je pokrenula knjižničarka koja odlično bira naslove za razne kategorije korisnika jer i sama mnogo čita, pa joj izbor teško ne pada. Ideja za tu vrstu usluge je od jedne korisnice koja je mnogo čitala, a dolasci u

knjižnicu su joj postajali toliko fizički nemogući da je u početku znala nazvati i zamoliti da joj se pripremi literatura po koju bi onda netko došao. Kroz vrijeme ni to nije uspijevala organizirati, pa je kolegica ponudila dostavu. Dostavu knjiga radila je ona tijekom pauze ili nakon radnog vremena, pješice ili biciklom. Ne rijetko dostava ne uključuje samo dostavu već i komunikaciju sa korisnicima, koji su svojom nemogućnošću dolaska u knjižnicu izgubili i još jedan važan aspekt, druženje i razmjenjivanje misli, socijalni aspekt. Knjižničar koji obavlja ovu vrstu usluge jedina je spona između korisnika i knjižnice i nju mora obaviti sa strpljenjem i osobnim doprinosom.

4.2.4. Traženje literature

Traženje literature podrazumijeva pomoć u traženju relevantnih jedinica fonda koje odgovaraju traženoj korisničkoj temi. U Gradskoj knjižnici Samobor to su najčešće potrebe za literaturom za seminarske radove, diplomske radove ali i razne korisničke interese ne vezane za formalno obrazovanje, od kojih se izdvajaju interes za povijesne teme. Zahvaljujući Zavičajnoj zbirci u koja se sastoji od raznih povijesnih dokumenata iz samoborske povijesti, brojevi svih novina koje su izlazile na području grada, a u kojima je sadržana činjenična građa o događajima, razni dokumenti, fotografije, razglednice, sitni tisak, knjige koje su pisale osobe iz Samobora, knjige u kojima su pisali o Samoboru i knjige koje su poznati pisci poklanjali samoborskoj knjižnici, do podataka iz povijesti Samobora nije teško doći.

4.2.5. E- građanin

E-građanin je usluga knjižnice koja podrazumijeva pomoć i osposobljavanje korisnika da koriste on-line servis kako bi jednostavnije došli do podataka smještenih na Središnjem državnom portalu E-građani i na taj način besplatno i jednostavno došli do osobnih dokumenata i javnih podataka. Dokumenti se ujedno mogu ispisati i na taj način građanima olakšati obavljanje obaveza. Usluga Osobni knjižničar nudi sveobuhvatnu uslugu koju korisnici Gradske knjižnice Samobor trebaju.

4.3. Programi Gradske knjižnice Samobor

Na godišnjem kalendaru programa Gradske knjižnice Samobor nalazi se desetak stalnih programa. U ovom poglavlju će biti predstavljeni prema kronološkom održavanju kroz godinu, a ne prema početku provođenja. Taj podatak će se istaknuti u opisu pojedinačnog programa.

Redovni programi koji se organiziraju u knjižnici su promocije knjiga, edukativna predavanja iz područja znanosti i putopisna predavanja koja su vrlo posjećena. Ti se programi organiziraju bez unaprijed ustaljenog rasporeda pa tako sve ovisi o mogućnosti dolaska autora.

Način promocije i obavještanja korisnika o događanjima uključuje slanje pozivnica poštom, izradu plakata i postavljanje istih na unaprijed određene lokacije u gradu gdje knjižnica ima postavljene plakatne ploče. Objave o programima na društvenim mrežama i na web stranici knjižnice su obavezne.

4.3.1. Volim hrvatski

Volim hrvatski je program osmišljen prije pet godina s ciljem da se popularizira ali i naglasi ispravno korištenje hrvatskog jezika, gramatike u svakodnevnoj komunikaciji kako i rješavanje nedoumica u istoj. Povod ovom programu su Dani hrvatskog jezika, manifestacija koja se obilježava još od 1991.³³

Program traje pet dana, (12.-17. ožujka 2018.) gdje je svaki dan organizirana radionica ili predavanje o raznim temama kao npr. Mali jezični razgovori, Hrvatski na maturi, Sto lica pismenosti. Predavanja i radionice vode profesori hrvatskog jezika, kao i poznati lingvisti. Svako predavanje ili radionica posjećuju organizirani razredi iz lokalnih osnovnih i srednjih škola koji aktivno sudjeluju u rješavanju raznih zadataka koji im se zadaju. Na ovaj način knjižnica naglašava povezanost i ulogu koju ima u zajednici sa predloženim smjernicama o promicanju čitanja i pismenosti kao i suradnju i zajedničko korištenje resursa, te odnose sa školama.³⁴

Za potrebe programa, izrađuju se zanimljivi promidžbeni plakati i letci kojima se najavljuje tjedan, a služe i kao podsjetnik za neke neispravne fraze. (Vidi Sliku 3 i Sliku 4)

³³ Dani hrvatskog jezika. Dostupno na: <http://www.matica.hr/vijenac/236/dani-hrvatskoga-jezika-12853/> (18.1.2019.)

³⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice, str.50-51.

Slika 3 Plakat „Volim hrvatski“ na placu

Slika 4 Plakat „Volim hrvatski- Gospođe“

U sklopu programa organizira se i šaljivi kviz za profesore hrvatskog jezika samoborskih osnovnih i srednjih škola, naravno onih koji žele sudjelovati, pa se i na taj način promovira program. (Vidi Sliku 5) Oni u kvizu odgovaraju na razna pitanja iz lektire, općeg znanja i slično pa ne rijetko njihovi odgovori izazovu smijeh u publici.

Slika 5 Kviz „Profesore ne ljuti se“ Volim hrvatski

Za promidžbu se osim izrada plakata, letaka i programa svake godine snima kratki filmski uradak kojeg pripreme, organiziraju te vode knjižničarke, a koji se sastoji od pitanja koje knjižničarke postavljaju građanima, nasumice odabranim na zanimljivim mjestima u gradu poput placa, glavnog trga, šetnice, doma zdravlja i slično. Na taj se način knjižnica približava korisnicima, omogućava i onim građanima koji ne dolaze u knjižnicu kontakt i tako se stvara prepoznatljivost i prisutnost ustanove. Kako se navodi u IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice „Knjižnične usluge nisu ograničene zidovima knjižnice. Usluge se mogu pružati i može ih se koristiti na važnim mjestima u zajednici. Pružanje usluga na mjestima okupljanja ljudi u zajednici omogućuje knjižnici da se poveže s onima koji nemaju mogućnost posjećivati knjižnicu.“³⁵

4.3.2. Dan knjižnice

Dan knjižnice obilježava se svake godine 13.travnja, a ova godina broji 119. rođendan. Prilika je to da se organizira koncert te i na taj način,osim poklanjanja knjiga, zajedno sa korisnicima proslavi rođendan knjižnice. (Vidi Sliku 6).

Slika 6 Rođendan Gradske knjižnice Samobor- koncert

4.3.3. Noć knjige

Noć knjige je manifestacija koja se provodi od 2012. godine a pokrenuta je na inicijativu Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore i Udruge Knjižni blok, kojima su se pridružili i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Udruga za zaštitu prava nakladnika (ZANA) te portal za knjigu i kulturu Moderna vremena.³⁶

³⁵ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice, str. 49.

³⁶Noć knjige. Dostupno na: <https://nocknjige.hr/tekstx.php?k=50&id=16> (18.2.2019.)

Manifestacija se održava u sklopu proslave Dana hrvatske knjige koji se obilježava 22.travnja i Svjetskog dana knjige i autorskih prava koji se obilježava 23.travnja.

U Gradskoj knjižnici Samobor je obilježavanje Noći knjige događaj koji je organiziran kako bi se korisnici što bolje zabavili i proveli, a da pri tome neki i aktivno sudjeluju u programu.³⁷ Najčešće se organiziraju zabavni kvizovi znanja koje sastavljaju i moderiraju knjižničarke, a teme kvizova su npr. učenje tipičnog govora samoborskog kraja, kviz tipa Kviskoteke pod nazivom Kniškoteka Karakteristika kviza se sastoji u šaljivoj noti u sadržaju pitanja i neformalnim vođenjem, nešto kao tipa popularnih tzv. „Pub kvizovi“ u kojima sudjeluju korisnici koji se rado uključuju u razne aktivnosti u knjižnici ili su po svojoj prirodi baš odličan „materijal“ za zabavu ili čak neki gradski službenici, popularne učiteljice u gradu i slični. Pitanja su najčešće o specifičnostima grada, kulturi, poznatim osobama i običajima. (Vidi Sliku 7 i Sliku 8)

Uz kvizove, priređuju se i koncerti, najčešće samoborskih mladih glazbenika.

Slika 7 Noć knjige „Mala škola samoborskog govora“

³⁷ Noć knjige 2015. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na:
<https://www.youtube.com/watch?v=sLdc5xBD4ZA> (18.2.2019.)

Slika 8 Noć knjige – Knjiškoteka

4.3.4. Haiku susreti

Haiku susreti „Darko Plažanin“ održavaju se već 26 godina u travnju. Ime nose po poznatom haiku pjesniku i samoborcu, Darku Plažaninu. On je 1993. godine održao prve samoborske haiku susrete, manifestaciju koja danas okuplja ponajbolje haiku pjesnike iz Hrvatske i inozemstva. Samoborski haiku susreti izdaju i prigodni zbornik.³⁸ Uz održavanje Haiku susreta, knjižnica posjeduje posebnu Haiku biblioteku u fondu.

4.3.5. Festival europske kratke priče

Festival europske kratke priče gostuje u Gradskoj knjižnici Samobor unazad četiri godine i u knjižnici se predstavljaju mladi autori sa svojim kratkim pričama. Poveznica sa Samoborom je natječaj koji knjižnica organizira u rujnu.

4.3.6. Dani kratkopričaša³⁹

U Gradskoj knjižnici Samobor se prije 6 godina formirao se natječaj za kratku priču po nazivom „Pišem ti priču“ kojem je bio cilj popularizirati kreativno pisanje korisnika. Nakon 6 godina, u izdanju GKS-a izdano je 5 zbirki kratkih priča (Vidi Sliku 9), podijeljeno preko 20 novčanih

³⁸ Samoborski Haiku susreti. Dostupno na:

<https://samobor.zaki.com.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=Samoborski+haiku+susreti> (18.2.2019.)

³⁹ Dani kratkopričaša 2018. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=tjMdaMeCx0g> (18.2.2019.)

nagrada pobjednicima i onima koji su osvojili drugo i treće mjesto. Na natječaj je od početka stizao velik broj priča, a 2018. godine, pristiglo je 180 priča.

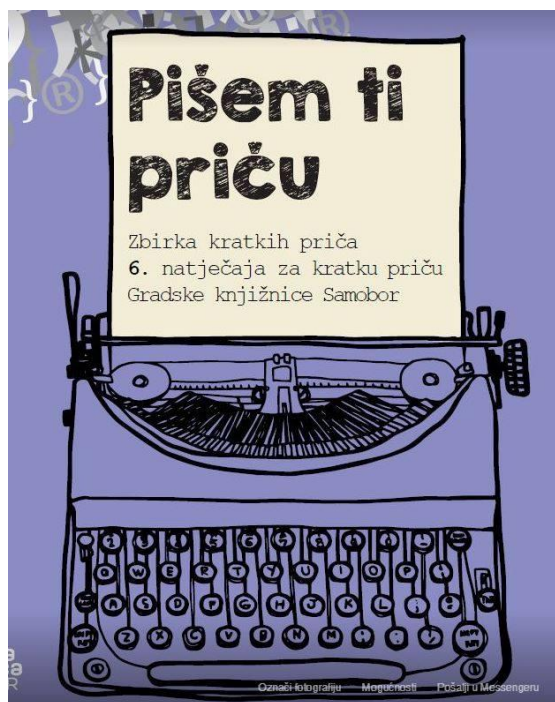
Natječaj se zapravo objavljuje u ožujku i traje do 30. svibnja (Vidi Sliku 10), gdje se u tom vremenu sakupljaju priče koje sudionici šalju poštom. Tada se tijekom naredna dva mjeseca sve priče čitaju, a stručni žiri na kraju odabire priče koje ulaze u zbirku te one pobjedničke. Priprema zbirke i njeno izdavanje isto zahtijeva određeno vrijeme, a svu organizaciju vodi knjižnica. Događanje koje se odvija kroz tri dana uključuje razne aktivnosti. U knjižnici se organizira proglašenje pobjednika i prigodni program uz podjelu nagrada. U gradu se organiziraju likovne radionice i koncert.

Postoji posebna kategorija pod nazivom „Kvaka 23“, koja obuhvaća priče napisane u krugu od geografskih dvadeset i tri kilometra do kvake Odjela za odrasle.

Suradnja sa umjetnicima. Za vrijeme trajanja tjedna „kratkopričaša“ na temu pročitane pobjedničke priče ili neke druge iz zbirke po izboru, likovni umjetnici koji djeluju u udruzi ULUS (Udruga likovnih umjetnika Samobor)⁴⁰, slikaju, crtaju i stvaraju umjetnička djela. U večeri dodjele nagrada, izlažu se i ti radovi kao i fotografije snimljene tijekom slikanja. Stručni žiri sudjeluje u proglašenju, čita se pobjednička priča, a nakon dodjele nagrada odvija se glazbeni dio.

Svake godine se cijeli program manifestacije dokumentira kako bi se objavio film sa pregledom svih događanja.

⁴⁰ ULUS. Dostupno na: <https://www.facebook.com/groups/1613756208865075/about/> (18.2.2019.)

Slika 9 Zbirka kratkih priča

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU

<p>Gradska knjižnica Samobor raspisuje natječaj za kratku priču. Na natječaju mogu sudjelovati svi građani Republike Hrvatske koji pišu hrvatskim jezikom, svaki samo s jednim radom, a tema kratke priče je slobodna.</p>	<p style="text-align: center;">ROK ZA PRIJAVU JE 30. SVIBNJA 2018.</p>						
<p>Natječaj je anonimn, stoga kratke priče treba slati u 1 tiskanom i 1 primjerku na CD-u, označene šifrom, na adresu: GRADSKA KNJIŽNICA SAMOBOR KRLEŽINA 9 10430 SAMOBOR s naznakom: "natječaj za kratku priču", a ostale podatke: puno ime i prezime autora/autorice, adresa, telefon, e-adresa i rješenje šifre treba priložiti u zasebnoj, zatvorenoj kuverti s naznakom "osobni podaci".</p>	<p>Kratka priča ne smije biti već objavljena, a može imati najviše 9000 znakova (s prazninama), odnosno 5 kartica teksta.</p> <p>Neće se uzimati u obzir ulomci iz većih proznih cjelina ili već objelodanjeni radovi. Nepotpune prijave ili priče koje ne odgovaraju zadanom broju znakova (kartica) te ostalim propozicijama Natječaja neće se uzimati u obzir.</p>						
<p>Kratke priče ocijenit će stručni žiri te dodijeliti prvu, drugu i treću nagradu. Nagrade su novčane.</p> <table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>1.</td> <td>2.</td> <td>3.</td> </tr> <tr> <td>1500 kn</td> <td>1000 kn</td> <td>500 kn</td> </tr> </table>	1.	2.	3.	1500 kn	1000 kn	500 kn	<p>Osim toga, žiri će izabrati 10 najuspješnijih priča koje će biti objavljene u elektroničkom obliku na web stranici Gradske knjižnice Samobor i u tiskanom izdanju u Zborniku.</p>
1.	2.	3.					
1500 kn	1000 kn	500 kn					

Dodjela nagrada i javno čitanje nagrađenih priča bit će organizirano u sklopu Dana kratkopričaša 2018.

Slika 10 Tekst natječaja za kratku priču

4.3.7. Mjesec hrvatske knjige

Mjesec hrvatske knjige⁴¹ manifestacija je kojom se promiče čitanje i knjiga, a njen organizator su Knjižnice grada Zagreba. Unazad dvadesetak godina od početka obilježavanja, manifestaciji su pridružile sve knjižnice i na taj način je postala centralno događanje za knjižničku zajednicu u Hrvatskoj. Manifestacije traje mjesec dana od 15. listopada do 15. studenog, a 11. studenog na Dan hrvatskih knjižnica, proglašava se najbolja knjižnica za proteklu godinu. Svake godine ima određenu glavnu temu pa se prema njoj više ili manje organiziraju i programi u knjižnicama.

Gradska knjižnica Samobor najčešće organizira promocije i predstavljanja knjiga i autora te razna predavanja i izložbe na zadanu temu.⁴²

Za pripremu takve manifestacije, a i radi objavljivanja programa u programskoj knjižici, potrebno je mnogo ranije planirati i dogovarati programe.

4.3.8. Tjedan strane kulture

Tjedni strane kulture sa dodatkom gastronomskih predavanja i kušanja hrane vrlo su posjećen program jer se osim putopisnih predavanja o nekoj zemlji i njevoj kulturi, slušaju predavanja o književnosti te zemlje, o umjetnosti, zanimljivostima iz svakodnevnog života, o glazbi gdje se najčešće organiziraju i koncerti sa tipičnom glazbom iz tog kraja te na kraju sve završava predavanjem o gastronomiji sa kušanjem hrane. Program obično uključuje i gostovanje veleposlanika zemlje koja je tema tjedna, koji uz sudjelovanje u programu ostvaruju prijateljske veze kao i one na razini vlasti. (Vidi Sliku 12)

Organizacija tjedna strane kulture obično zahtijeva dugotrajniju pripremu radi usklađivanja raznih aktivnosti. Termin veleposlanika, pronalazak izvođača tradicionalne glazbe (Vidi Sliku 13), dogovor o predavanjima na temu književnosti te zemlje, a to su najčešće profesori književnosti sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu, kontakta sa zajednicom koja djeluje na području Republike Hrvatske, odabir tipičnih recepata i pronalazak restorana ili pravne osobe koji odrađuje pripremu i posluživanje. (Vidi Slike 14 i 15).

⁴¹ Mjesec hrvatske knjige. Dostupno na : www.kgz.hr/hr/dogadjanja/mjesec-hrvatske-knjige-32265/32265 (18.2.2019.)

⁴² Mjesec hrvatske knjige 2018. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/mjesec-hrvatske-knjige-n3039> (18.2.2019.)

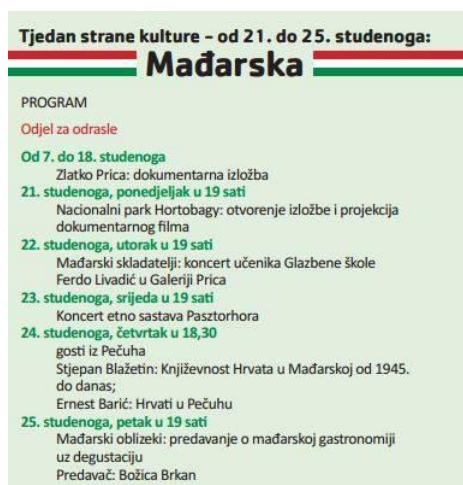
U Tjednu strane kulture predstavljene su bile sljedeće zemlje: Francuska, Makedonija, Mađarska i Bugarska.

Slika 11 Tjedan strane kulture- Makedonija

Slika 12 Tjedan strane kulture – makedonski folklor

Slika 13 Tjedan strane kulture – Mađarska

Slika 14 Tjedan strane kulture- Mađarska

4.3.9. Haiku natječaj

Haiku natječaj objavljen je prvi put 2018. godine s ciljem da se promiče pjesništvo i promišljanje o duhu blagdana.⁴³ (Vidi Sliku 15). Javilo se sedamdeset i sedam „pjesnika“, neki od njih i sa po nekoliko Haiku stihova. Pjesme za natječaj stigle su iz Makedonije, Slovenije, Bosne I

⁴³ Haiku natječaj. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/haiku-natjecaj-n4129> (18.2.2019.)

Hercegovine i cijele Hrvatske. Njih 22 su bile izabrane da krase izlog uz postavljenju izložbu rakua, a dvije pjesme dobile su novčanu nagradu.

Slika 15 Haiku natječaj Gradske knjižnice Samobor

4.3.10. Kreativni ponedjeljak

Kreativni ponedjeljak je tečaj raznih ručnih radova pokazao se kao pun pogodak u ponudi programa, a organizirala ga je kolegica koja se u slobodno vrijeme bavi istim. Pronašla je sebi način da onim što ju zanima privatno prenese i podijeli sa korisnicima te pri tome samoj knjižnici poveća ponudu usluga, u knjižnicu dovede nove korisnike i promijeni svijest istih o tome što sve knjižnica može biti. (Vidi Sliku 16)

Slika 16 Kreativni ponedjeljak

Svi se ti programi rade jer su korisnici iznimno zadovoljni sa takvom ponudom. U velikom broju dolaze na putopisne programe za koje često nema dovoljno mjesta u knjižnici. Susreti s pjesnicima i promocije knjiga standardna su ponuda. Prema Izvješčaju za 2017. Gradske knjižnice Samobor samo na Odjelu za odrasle održane su 53 aktivnosti koje uključuju predavanja, promocije knjiga i otvorenje izložaba.

5. Posebne usluge

„Knjigomat - knjižnične novine“⁴⁴

Knjigomat je kao izdanje knjižnice u počecima, 2009., trebao služiti kao malo moderniji katalog prinova tj. način da se korisnici informiraju o novim knjigama, CD-ima, zbirkama u knjižnici, aktivnostima i događanjima. Do kraja 2018. je izašlo 29 brojeva, godišnje tri broja. Knjigomat je brošura koja doprinosi širenju knjižničarske struke u široj društvenoj zajednici, a njegova „vidljivost“ prisutna je na bezbroj mjesta u gradu. Oba odjela knjižnice, Dom zdravlja, škole, obližnji caffè barovi, frizerski saloni. U svom sadržaju imaju pregršt zanimljivih tema, intervjua, preporuka za čitanje, osvrta, dječjeg kutka i ostalog. Knjigomat uređuju zaposlenici GKS-a. (Vidi Sliku 17)

⁴⁴ Knjigomat. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/knjigomat-c309> (18.2.2019.)

Slika 17 Knjigomat

Tiskani Knjigomat može se preuzeti i u digitalnom obliku na mrežnoj stranici knjižnice.⁴⁵

Knjigomat- radijska knjižnica

Kao logičan nastavak Knjigomata, a slijedom dobre suradnje sa lokalnom radio postajom, nastaje radijska emisija pod nazivom „Knjigomat- radijska knjižnica“⁴⁶ koja sadržava informacije o događanjima u knjižnici, najave programa, intervju sa piscima, dječje minute pod nazivom „Cmoljac zna“, raznu glazbu koju odabiru zaposlenici knjižnice, nagradne igre za slušatelje. Uspješna suradnja očituje se u stalnosti termina i želji vlasnika radio postaje da Knjigomat - radijsku knjižnicu uvrsti u rubrike Radijske web stranice kao i da slušateljima pruži jedinstvenu priliku preslušavanja svih emisija preko web stranice.⁴⁷ (Vidi Sliku 18).

⁴⁵ Knjigomat. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/knjigomat-c309> (18.2.2019.)

⁴⁶ Radijski knjigomat. Radio Samobor. Dostupno na: http://www.radiosamobor.hr/category/zslider/radio_samobor/emisije/knjigomat/ (29.9.2018.)

⁴⁷ Radijski knjigomat. Dostupno na: <http://www.radiosamobor.hr/?s=knjigomat> (18.2.2019.)

Slika 18 Knjigomat- radijska knjižnica

Radijski knjigomat se može preslušavati u arhivi emisija Radio postaje Samobor. U 2107. godini održano je 10 radijskih emisija, tako i u 2018. Emisije se emitiraju svake prve srijede u mjesecu, osim srpnja i kolovoza.

Kućica za knjige

Knjižnica je u gradu Samoboru pokrenula postavljanje malih slobodnih knjižnica (engl. Little free library) sa željom da iste služe za razmjenu knjiga u kojima prolaznici mogu ostaviti svoje knjige ili posuditi neku ostavljenu. Mogu je zadržati ili vratiti ukoliko žele. Postavljene su tri kućice na pješačkim lokacijama u gradu (Trg Matice hrvatske, autobusni kolodvor, Bregana - tržnica), a priprema se i četvrta koja će se postaviti u park kod gradskog muzeja. (Vidi Sliku 19).

Slika 19 Kućica za knjige

Cilj je doprijeti do što više građana, korisnika i pružiti im osjećaj prisutnosti knjižnice i izvan njenih zidova. Približiti im se raznim akcijama, npr. fotografiranje za izložbu pod nazivom

„Knjiga u objektivu“, gdje se građane fotografiralo u raznim situacijama i na raznim lokacijama u gradu dok čitaju knjige. Promocija izložbe je, naravno, bila u prostorima knjižnice.

P.S.I.Č.

Pod sloganom „Pusti sve i čitaj“ osnovan je čitateljski klub pod akronimom P.S.I.Č.. Klub vode dvije knjižničarke od kojih svaka ima svoju grupu korisnika (sve članice jedne i druge grupe su žene). Sastaju se jednom mjesečno, svaka u svom terminu. Čita se beletristika po dogovoru sa grupom ili ponekad i po prijedlogu voditeljice, a odabir knjiga ovisi, osim zanimljive teme i radnje, i o komadima primjeraka koji su dostupni u knjižnici. Često se mora posegnuti za pomoć od kolegica koje rade u Knjižnicama grada Zagreba, a žive u Samoboru. Ti susreti su vrlo intenzivni, održavaju se u prostoru Zavičajne zbirke i čeka se na red za ulazak u klub jer je prostor ograničen.

6. Zaključak

U bezbrojnim primjerima nastojanja knjižnica diljem svijeta da se približi korisniku, nemoguće je svaki spomenuti. Unatoč činjenici da se pretpostavlja što knjižnice jesu, svaka je drugačija, a njeno određenje nastaje iz zajednice kojoj „služi“. I iako su propisani standardi, pravilnici, smjernice, zakoni, korisnike je nemoguće standardizirati, a tako ni usluge svake pojedine knjižnice. Uspoređivanjem statističkih podataka, onih mjerljivih činjenica, svakako doprinosi jednom aspektu uspješnosti i međusobnom odmjeravanju snaga između knjižnica. No, najveća snaga bilo koje knjižnice su njeni korisnici. Mogli bi se nazivati i korisnici i partneri i posjetitelji, a naziv javna ustanova promijeniti u centar zajednice, središte znanja, kulture i zabave. Na tragu uspješne formule zadovoljavanja potreba onih zbog kojih knjižnice postoje, a ne zbog forme postojanja, biti će one knjižnice koje sve svoje resurse usmjere u pružanje najkvalitetnijih usluga, iskrenom interesu (koji se postiže istraživanjem, ne samo anketama i upitnicima, već razgovorom, promatranjem, osluškivanjem) za potrebe svojih korisnika. U poslovanju knjižnica u zapadnom svijetu, godišnji izvještaji o uspješnosti i vrednovanju knjižnice su obavezni, a predaju se i osnivačima, financijerima kao i suradnicima. Vrednovanje knjižnice ne može se iščitati iz statističkih podataka niti iz financijskog izvještaja. Ono se čita iz bezbrojnih utjecaja koje knjižnica ima na korisnike, a ti se podaci „čitaju“ u promjenama u znanju i vještinama, u podizanju samopouzdanja korisnika, u utjecaju na kvalitetu života korisnika kao i na ekonomski i društveni život zajednice. Zajednice koja, za svakog člana, ostvaruje potrebe za znanjem, kulturom, socijalnim kontaktom u svojoj knjižnici.

7. Literatura

- Antolović, J. Menadžment u kulturi. Zagreb : Hadrian, 2009.
- Antolović, J. Organizacija i kultura. Zagreb : Hadrian, 2010.
- Brophy, P. Biblioteka u dvadeset prvom veku : nove usluge za informaciono doba. Beograd : Clio, 2005.
- Crawford, W., Gorman, M. Future libraries : dreams, madness, & reality. USA : American Library Association, 1995.
- Dječja knjižnica za novo tisućljeće : zbornik. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2001.
- Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. Kultura : menadžment, animacija, marketing. Zagreb : Kulturno informativni centar, 2013.
- Dragija Ivanović, M. Vrednovanje utjecaja narodnih knjižnica na lokalnu zajednicu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 1(2012), str. 83-100. Dostupno i na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/328>
- Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.
- IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
- Kovačević, J. Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017.
- Martek, A.; Krajina, T.; Fluksi, T. Koliko je zapravo dobra vaša knjižnica? // 10. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. Str. 11-23.
- Međunarodna konferencija Narodne knjižnice u novoj Europi : utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama : zbornik radova. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, 2003.

- Pavičić, J.; Alfirević, N.; Aleksić, Lj. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb : Masmedia, 2006.
- Petrić, T. Mrežne stranice sveučilišnih knjižnica: knjižničarske usluge i strukovna etika . // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 1/2(2013)
- Sabolović- Krajina, D. Inovativnost u knjižnicama – primjer prakse Knjižnice i čitaonice “Fran Galović” Koprivnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/2(2015), str. 305-319.
- Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.

Mrežni izvori:

- Dani hrvatskog jezika. Dostupno na: <http://www.matica.hr/vijenac/236/dani-hrvatskoga-jezika-12853/>
- Dani kratkopričaša 2018. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=tjMdaMeCx0g>
- Grad—Samobor. Proračun Gradske knjižnice Samobor za 2017. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/dokumenti?catId=206> ;
file:///F:/2017_12_realizacija_gks_11010.pdf
- Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica>
- Haiku natječaj. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/haiku-natjecaj-n4129>
- Knjigomat. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/knjigomat-c309>
- Mjesec hrvatske knjige. Dostupno na : www.kgz.hr/hr/dogadjanja/mjesec-hrvatske-knjige-32265/32265
- Mjesec hrvatske knjige 2018. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.samobor.hr/knjiznica/mjesec-hrvatske-knjige-n3039>
- Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: www.nsk.hr
- Noć knjige. Dostupno na: <https://nocknjige.hr/tekstx.php?k=50&id=16>
- Noć knjige 2015. Gradska knjižnica Samobor. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=sLdc5xBD4ZA>
- Radijski knjigomat. Radio Samobor. Dostupno na: http://www.radiosamobor.hr/category/zslider/radio_samobor/emisije/knjigomat/

- Samoborski Haiku susreti. Dostupno na: <https://samobor.zaki.com.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=Samoborski+haiku+susreti>
- Sustav statističkih podataka o knjižnicama 2018. //Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://hk.nsk.hr/>
- The Model Programmer. Dostupno na: <https://modelprogrammer.slks.dk/en/about-the-programme/intro/>
- ULUS. Dostupno na: <https://www.facebook.com/groups/1613756208865075/about/>